

СТАНОВИЩЕ

**от проф. Димитър Атанасов Димитров, дн, относно
дисертационния труд на докторанта БОЯН РУМЕНОВ ЗЛАТЕВ на
тема: "Теория и приложни аспекти при контрола на двигателното
качество ловкост"**

Представеният труд е разгърнат в обем от 159 страници, девет страници информационни източници и двадесет и четири неномерирани страници с приложения. Цялостно трудът съдържа 192 страници печатен обем с 58 таблици и 60 фигури онагледителен материал. Същият е обхванат в три глави и приложени към тях десет изводи и препоръки.

Цялостно, докторанският труд е конструиран според изискванията на Правилника на Националната спортна Академия и министерството на образованието за трудове с подобен характер.

Материалът е написан на коректен литературен език, без съществени грешки в стил изискван от съответните научни организации.

За обработка на резултатите от изследването са използвани вариационния, сигмалния, персентилния, корелационния анализ, като проверката на хипотезата за достоверността на резултатите в двете групи изследвания е използвана помощта на „t” критерия на Стюдънт.

Макар и разгърнат в три глави, трудът е оформен правилно, а съдържанието на отделните глави отговарят на общоприетата практика в нашето научно общество.

Докторанският труд е онагледен сполучливо с подходящи таблици и фигури, като общият им брой е съответно 58 за таблиците и 60 за фигурите.

При написването му авторът е използвал информацията от 116 литературни източници, като от тях 55 са на кирилица и 61 на

латиница .

Изборът на темата и разработката и са с висока актуалност за спортната общественост в нашата страна, а проблемът засяга една недостатъчно разработена част от общата теория и методика на спортната тренировка - качеството ловкост.

Тезата обхваща две страни от проблема, какви то са: 1. Информативността на използваните тестове за контрол на качеството ловкост, в широкия обхват на училищното и университетското образование и 2. Разработването и внедряването на нови тестове в практиката в тези две образователни системи. Авторът е имал достатъчно възможност да прецизира формирането на РАБОТНАТА ХИПОТЕЗА, както по отношение на редакирането така и по отношение на съдържанието и, особено след първичното обсъждане на труда.

ПЪРВА ГЛАВА обхваща голям броя изследвани автори третиращи проблемната тематика и хубавото е това, че докторантът е успял да включи първоначалните източници, като ги осъвремени със становищата и изследвания на съвременните автори, което в други дисертации е избягвано. Обемът на първа глава е много голям - 63 страници, а е могъл значително да се групира, систематизира и намали. Не е било нужно всички тестове да се описват подробно макар, че това от друг ъгъл на разглеждането им може да се възприеме и като положителна страна, като последните описания могат да послужат и на други изследаватели в тяхната работа.

В т. 2.2 – „Развитие на сензорните периоди на качеството ловкост” правилно е поставен въпросът, че това качество се смесва с „пъргавината”, „сръчността”, „похватността” и „координацията”, но въпросът не е осветлен в зависимост от становищата на съответните автори, по какво се различават тези форми на ловкостта.

Доколко проблемът засяга развитието на сензорните периоди е

било необходимо да се формира една таблица с това, как във възрастов аспект (по данни на наши и чужди автори) се променя това качество, къде е апогеят му и къде са спадовете, естествено регистрирано чрез съответни тестове.

В първа глава са използвани изследвания и констатации на много автори, посочени са многобройни тестове за регистриране на това качество, което я прави пълноценна и разкриваща възможност да се използва и от други автори. У нас са разработени доста оригинални тестове за регистриране на ловкостта в спортните игри хандбал и волейбол (докторански разработки на М. Рохлева, 2012, В. Ковачка, 2015, Л. Петров, 2008 и др.) на които е било полезно да им бъдана дадена гласност за да се афишира и разпространява българския опит.

В този си вид първа глава е изиграла своето предназначение и може да се възприеме като достатъчно информативна, систематизирана и полезна за докторанския труд.

ВТОРА ГЛАВА третира въпросите свързани със целта, задачите и организацията на изследването. Считам, че те са формирани коректно и обхващат цялостно темата на докторанския труд. Съществувала е възможност, обаче да се конкретизира въпросът поставен в ЦЕЛТА на изследването, а именно какви „значими компоненти“ на системата за контрол на това двигателно качество ще се разглеждат по отношение състава на упражненията в теста, тяхната сложност, времетраене и пр. или по други критерии.

Избраните шест теста за добиване на информация са достатъчни, но е било по-уместно да се систематизират, като тестове за горни, и долни крайници и общообхватни. Тук авторът е било необходимо да се съобрази с наличието на качеството „силова ловкост“ (Желязков, Цв., 1966, 1969 г., и В. В. Кузнецов, 1970 г.), където същото е много добре обосновано и дефинирано. Тестовете „пъргавина“, „слаломно придвижване“ и „Компас-2“ по характера на

двигателната дейност се препокриват и дават една и съща информация.

Въпросите свързани с това доколко валидни, надежни и информативни са възприетите тестове за контрол са поставени в началото на ТРЕТА ГЛАВА, която по същество третира въпросът с анализа на резултатите от проведеното проучване.

Тестиранията са проведени върху голям контингент от изследвани лица с различна възраст, квалификация и пол. За да се изгради една система за контрол по удачното е било да се фокусират изследванията върху една група (например ученици) изследвани лица, като се проследят промените в нивото на ловкостта във възрастов аспект.

Тестът „Ловкост“, например не може да проследи възрастовото му развитие, тъй като се използват различни разстояния между мястото за хвърляне и таблото за отделните възрасти.

Описанието за провеждането на тестовете е било необходимо да се представи в глава втора,където им е мястото, тъй като тук в глава трета заемат излишно място и отстъпват такова за интрепретация на данните от изследването.

Тестът „Щъркел“ е познат в литературата, като тест „Фламинго“ и се изпълнява върху тънка греда, където се изисква значително по-голямо ниво на равновестните способности на изследваното лице.

В тази глава е отредено място и на въпросите свързани с организацията на изследването, които е било по-удачно да се поставят във втора глава, където са описани всички тестове и организацията на всяко изследване. Така е можело да се избегнат повторенията и обясненията за сроковете, наличния контингент от хора,и други подробности. След сравняване на резултатите в отделните квалификационно-възрастови групи авторът стига до заключението, че предложените от МОН тестове не отговарят и не

характеризират нивото на качеството ловкост всред учащите се. В теста „ловкост“ например се установява, че 38% от момчетата и 50% от момичетата получават оценка „отличен“, което е нереално и не отговаря на статистическите изисквания за формиране на оценъчни таблици. Подобна констатация е направена и за тестовете „пъргавина“, съответно със слаби оценки са 67% от момчетата и 77% от момичетата.

Поради тези слабости на оценките докторантът предлага свой тест, наименованкато „Компас -2“ (не срещнахме друг тест под наименованието „Компас – 1“).

Тук както отбелязахме и в предишните раздели на глава трета не е било нужно да се цитират автори поддържащи една или друга теза.

Много добър е подходът на докторантът да изследва взаимовръзката между отделните елементи на предлаганият тест „Слаломно придвижване“ с помоща на корелационния анализ. По този начин той допуска индиректно намеса в тренировъчния процес в зависимост от нивото на съответните коефициенти. Така например, констатацията, че времевите характеристики при нетренирани 12-14 г. е несъществена ($r = 0,162$) в сравнение с тази при системно спортуващите ($r = 0,527$) може да ориентира преподавателя - треньор към онези невралгични моменти от подготовката, които са най-характерни за конкретната възраст.

Именно тези констатации, както и структурирането на теста от пет характеристики (пространствена, времева, силова, равновесна и цялостна) са съществен принос в обогатяването на познанията ни за това качество и неговата научна стойност.

Направените в края на докторанският труд изводи и препоръки за спортната практика отговарят на поставените цел и задачи в глава втора.

Определено считам, че разработката има своите достойнства.

Авторът борави свободно и интерпретира резултатите от чуждите и наши източници, умело ги вмъква в текста за да подчертае и формира определено становище по разглеждания проблем, показва знание в областта на статистиката и умело ги подкрепя със свои виждания и трактовки.

Имам лични впечатления за качествата, настойчивостта и трудолюбието на докторанта Боян Руменов Златев и предлагам на уважаемото научно жури да приеме труда като самостоятелна разработка, завършен и с подчертана научна стойност и му бъде присвоена общообразователната и научна степен „Доктор“ към НСА „В. Левски“, катедра „Теория на спорта“.

20.10.2017 г.

Становището представил:

Проф. Д. А. Димитров, дн